

ƏDALET

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı illin
iyulundan çıxır

№ 22 (6065) 21 iyun 2024-cü il

Qiyməti 40 qəpik

DTX əməliyyat keçirdi

"Ətraf mühitin qorunması üçün
qəti addımlar davam etdiriləcək"

Türkiyə səlahiyyətliləri gələcək nəsillərə ekoloji cəhətdən təmiz ölkə ötürmək üçün ətraf mühitin mühafizəsinə dair tədbirləri davam etdirir.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın 17 iyun - Ümumdünya Quraqlıq və Səhralaşma ilə Mübarizə Günü ilə əlaqədar sosial şəbəkələrdə dərc olunmuş paylaşımında deyilir. Qeyd olunub ki, təkcə son 21 ildə ölkədə 7 milyard ting əkilib.

"Ətraf mühitin qorunması üçün qəti addımlar davam etdiriləcək", - deyər Türkiyə lideri bildirib.

Bax:səh.3

MEDIA müsabiqənin
nəticələrini açıqladı

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Medianın İnkişafı Agentliyi (MEDIA) tərəfindən onlayn və çap mediasına dəstək layihəsi çərçivəsində elan edilmiş müsabiqənin nəticələri açıqlanıb.

Müsabiqədən keçən media subyektlərinin siyahısını təqdim edirik.

Qaliblər sırasında "Ədalət" qəzeti və "Adalet.az" Xəbər Portalı da var.

Yeni dələduzluq növü ilə bağlı
xəbərdarlıq

"Kiber cinayətkarlıq distant formada təşkil olunur. Kiber məkanda naməlum şəxslərlə ünsiyyətdə "sıfır etibar" anlayışı, "danışdığın adamı tanı" prinsipi nə qədər ki, insanların həyat tərzinə çevrilməyib, talamalar davam edəcəkdir".

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə DİN-in məlumatında bildirilir.

Qeyd edilir ki, iyunun 18-də ayrı-ayrı vətəndaşların bank kartlarından 100, 490, 628, 2400, 1500, 536, 357, 90 manat şəxsi məlumatların naməlum şəxslərə verilməsi nəticəsində oğurlanıb. Dələduzluq yolu ilə daha bir neçə fakt üzrə - 29660, 6800, 4000, 1400, 1000, 811, 500, 320 manat talanaraq naməlum hesablara köçürülüb.

Əlavə və yüksək gəliri, qazanlı faiz, investisiya adı altında 29660, alış-veriş saytında saxta elan vasitəsilə 6800, "nəvəniz Moskva şəhərində problemin içindədir, onu xilas etmək üçün sizə zəng edilməsini və sizdən pul götürməyimizi dediyi, təcili pul lazımdır", deməklə 4000 manat pul vəsaitlərini dələduzluq yolu talayıblar.

Bütün müdaxilələr - zənglər, danışmalar, yazışmalar xaric nömrələr vasitəsilə aparılıb.

ÜST: Qəzzada 8 mindən çox azyaşlı
uşaq kəskin qida çatışmazlığından
əziyyət çəkir

Qəzza zolağında beş yaşa qədər azı 8 min uşaq kəskin qida çatışmazlığından əziyyət çəkir.

Adalet.az TASS-a istinadən xəbər verir ki, bunu Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesus deyib.

Onun sözlərinə görə, bu problemin həllinin ən yaxşı yolu Qəzza zolağında sülhdür.

Putin bu halda
nüvədən istifadə
edə bilər

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin rus ordusu Ukraynada məğlub olarsa, taktiki nüvə silahından istifadəyə göstəriş verə bilər.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Ukrayna Milli Təhlükəsizlik və Müdafiə Şurasının katibi Aleksandr Litvinenko "Tayms" qəzetinə müsahibəsində deyib.

"Rusiya fəlakətli məğlubiyyətin astanasında olarsa, heç nəyi istisna edə bilmərik", - o bildirib.

Onun sözlərinə görə, belə bir məğlubiyyət Rusiya cəbhələrinin dağılmasına, fərariliyə və Moskvada etirazlara səbəb ola bilər.

GÖYƏRÇİN ÖLƏN YER

Səhər yeməyindən sonra otella haqq-hesabımızı üzüb çıxmaq istəyirik.

Resepsndə işləyən nəzakətli qız deyir:

- Sizin hesabınızı Səməd müəllim ödəyib.

Səməd Məhərrəmov Şuşa Polis Şöbəsinin rəisidir. Cavan və bacarıqlı bir polis işçisidir. Zəng edib Səməd müəllimə təşəkkür edirəm və oteldən çıxırıq. Yene şüşənin altındakı İbrahim xanın silah-sursat fabrikinin dağıntılarına baxıram.

Sonra da üz tuturuq üzü gülübədinə, yəni Laçına.

Zastavaya çatanda...

... Laçından və Daşaltıdan Şuşaya gələn yollar bu nöqtədə kəşişir. Keçmişdə bura zastava deyirdilər. Görünür, haçansa əvvəllər burda çar hökumətinin postu olub. 2020-ci ildən sonra isə rus sülhməramlılarının burda qərarı vardı, guya Ermənistandan Xankəndinə və əks istiqamətə gedən maşınları yoxlayırdılar. Sonra təbiəti sevdənlər burda gecə-gündüz mitinq keçirdilər və bu mitinq də nəticə verdi. Ermənistandan Xankəndinə gələn silah-sursat maşınlarının qabağını kəsdilər və sülhməramlılar da məcbur olub həmin maşınları Xankəndinə buraxmadılar, geri qayıtdılar. Həmin günlərdə bir xanın əlində tutduğu göyərçin ölmüşdü.

Bax:səh.8-9

GÜNÜN

LƏTİFƏSİ

Zakir Fəxrini 15 sutka həbs edirlər. Kamera olanlardan biri soruşur ki, "səni nə üstə həbs ediblər?"

Zakir Fəxri:

- Qu quşlarına çörək atdığımı görə.

Kamera yoldaşı təəcübü:

- Quşlara çörək atmağa görə də adamı həbs edirlər?

Zakir Fəxri:

- Əşi mən Opera Balet teatrında "Qu gölü" baletindəki quşlara çörək atırdım.

Prezident İlham Əliyev daxili işlər orqanları ilə bağlı iki sənədə dəyişiklik etdi

Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasının Bayrağının təsviri"ndə və "Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarının emblemi haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, "Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasının Bayrağının təsviri" aşağıdakı redaksiyada verilib:

"Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasının Bayrağının təsviri

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasının Bayrağı ikiüzlü qumaşdan, dəstəkdən və qotazlı qaytandan ibarətdir.

Bayrağın qumaşı Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağının rənglərinə uyğun üçrəngli, ikiqat ipək faydan hazırlanır, uzunluğu 160 sm, eni 80 sm-dir, kənarları üç tərəfdən qızılı rəngli ipək saçaqlarla köbələnmişdir. Qumaşın üz tərəfi "Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağının təsvirinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağının təsviri ilə eynidir, lakin mavi zolağın ortasında qızılı rəngli ipək sapla "AZƏRBAYCAN UĞRUNDAN" sözləri yazılır. Yazıdakı hərflərin hər birinin hündürlüyü 4,5 sm, eni 3,3 sm-dir (Şəkil 1).

Qumaşın arxa tərəfində mavi zolağın ortasında qızılı rəngli ipək sapla "AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ", yaşıl zolağın ortasında "POLİS AKADEMİYASI" sözləri, qırmızı zolağın ortasında isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 30 iyun tarixli 82 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarının embleminin təsviri"nin tələblərinə uyğun hündürlüyü 35 sm olan Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarının emblemi tikilir. Yazılardakı hərflərin hündürlüyü 4,5 sm, eni 3,4 sm-dir (Şəkil 2).

Bayrağın dəstəyi ən kəsinin diametri 4 sm, uzunluğu 250 sm olan girdə taxtadandır.

Dəstək tünd qəhvəyi boya ilə rənglənir və laklanır, aşağı ucunda metal halqa, yuxarı ucunda nikəllənmiş aypara və ulduz şəklində fiqurlu ucluq vardır.

Bayrağın qaytanı eşmədir, qızılı rəngli ipəkdən hazırlanır, hər iki ucunda qotaz var. Qaytanın uzunluğu 200-210 sm-dir."

"Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarının emblemi haqqında Əsasnamə"nin 3-cü hissəsinə "formasında" sözündən sonra ", Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasının Bayrağında" sözləri əlavə edilib.

"Azərbaycan planetimizin gələcəyi üçün müsbət nəticələr əldə etmək üçün söylərini əsirgəmir"

Artıq uzun zamandan bəri iqlim dəyişmələri ilə mübarizə global gündəlikdə duran ən vacib və prioritet məsələlər sırasındadır. Bəşəriyyətin ortaq problemi olan iqlim böhranı və onun fəsadları ölkələrin dayanıqlı inkişafına və rifahına əngəl törətməklə yanaşı, sadə insanların da gündəlik həyatlarına və yaşayış tərzlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir.

Bu fikirlər Prezident İlham Əliyevin Bakıda "COP29-a Aparan Yol: Dayanıqlı və davamlı gələcək" mövzusunda keçirilən Yüksək Səviyyəli 29-cu Toplantının iştirakçalarına müraciətində yer alıb.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan COP29-a var gücü ilə hazırlaşır, yaşıl, ədalətli, inklüziv və dayanıqlı dünya naminə həmrəyliyi gücləndirmək, planetimizin gələcəyi üçün müsbət nəticələr əldə etmək üçün söylərini əsirgəmir.

YAP Milli Məclisin buraxılması təşəbbüsünü irəli sürdü

İyunun 20-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) İdarə Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

Adalət.az-ın məlumatına görə, iclasın gündəliyi barədə məlumat verən YAP Sədri müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov qeyd edib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son illər tarixi qələbələr əldə edilmiş, ictimai-siyasi həyatın, dövlət idarəçiliyinin bütün sahələrində çoxşaxəli və məqsədyönlü islahatlar uğurla və ardıcıl şəkildə həyata keçirilmişdir: "Bunun nəticəsi olaraq ölkəmiz özünün keyfiyyətə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur.

2020-ci ildə Vətən müharibəsində qazanılmış şanlı Zəfər nəticəsində Ermənistanın 30 il davam edən işğalçılıq siyasətinə son qoyulmuş, ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa edilmiş, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin aliliyi təmin olunmuşdur. 2023-cü ilin sentyabrında həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri ilə qanunsuz silahlı birləşmələr zərərsizləşdirilmiş, kriminal xunta rejiminin fəaliyyətinə son qoyulmuş, dövlətimizin suverenliyi onun bütün ərazisində bərqərar edilmişdir. Hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə genişmiqyaslı quruculuq işləri davam etdirilir, doğma yurd-yuvasından didərgin salınaraq illərlə məcburi köçkün həyatı yaşamağa məhkum olunmuş soydaşlarımız ləyaqətli şəkildə əzəli torpaqlarına qayıdırlar. Müstəqillik

tariximizdə ilk dəfə bütün ölkə ərazisində 2024-cü ildə keçirilmiş Prezident seçkiləri milli birlik və həmrəyliyəmizin növbəti təzahürü olmuşdur".

YAP Sədri müavini vurğulayıb ki, ölkəmizin dünyada ədalətli sülhə, bərabərliyə, haqqa və hüquqa əsaslanan münasibətləri təbliğ və təşviq edən mövqeyini çatdır-

etməsinin daha da güclənməsinə növbəti dəfə 2023-cü ilin dekabrında şahidlik etdik: "Belə ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29, Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyası və Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyası kimi mötəbər beynəlxalq tədbirlərin 2024-cü ilin noyabr ayında Azərbaycanda keçirilməsi barədə qərar qəbul edilmişdir. Azərbaycanın global tədbirlərə ev sahibliyi sahəsində böyük təcrübəyə malik olmasını, həmçinin 2024-cü il "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edərək iqlim dəyişmələrinə qarşı fəal mübarizə mövqeyi nümayiş etdirməsini nəzərə alaraq, COP29-un da ən yük-

sek səviyyədə keçiriləcəyinə və yeni uğura imza atılacağına əminik. Bu tədbirlər on minlərlə xarici qonağa Azərbaycanı yaxından tanımaq, ölkəmizin bütün dünyada ədalətli sülhə, bərabərliyə, haqqa və hüquqa əsaslanan münasibətləri təbliğ və təşviq edən mövqeyini çatdır-

Milli Məclisi fəaliyyət dövründə dövlətin daxili və xarici siyasətini qanunvericilik səviyyəsində dəstəkləmək, dövlət idarəetməsinin təşkili və daha da təkmilləşdirilməsi fəaliyyətində yaxından iştirak etmək, yerlərdə seçicilərə muntəzəm iş aparmaq, həmçinin parlament diplomatiyasının verdiyi imkanlardan səmərəli istifadə olunması sayəsində milli maraqları beynəlxalq məkanda təsəsbükeşliklə təmsil etməklə üzünə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirməyə çalışmışdır.

Hesab edirik ki, indiki şəraitdə də Milli Məclis dövlət maraqlarını üstün tutaraq Milli Məclisin buraxılması və seçkilərin daha erkən keçirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etməlidir".

Sonra YAP Sədri müavini Əli Əhmədov, YAP İdarə Heyətinin üzvləri Hikmət Məmmədov, Musa Quliyev, Elşad Mirbəşiroğlu, Kamal Cəfərov, Anar İsgəndərov, Tahir Mirkişili və Bahar Muradova parlament seçkilərinin önə çəkilməsinin məqsəduyğunluğunu əsaslandıraraq məsələyə münasibət bildiriblər.

Yekunda Yeni Azərbaycan Partiyasını Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində təmsil edən deputatların altıncı çağırış Milli Məclisin buraxılması və növbədənkenar seçkilərin təyin edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət olunması üçün təşəbbüs göstərmələrinin tövsiyə edilməsi barədə yekdil qərar qəbul edilib.

Azərbaycandan Ermənistanın iddiasına cavab

Kütləvi silahlanma siyasətinin Ermənistanın suveren hüququ olması barədə iddia ilə əlaqədar qeyd edək ki, məhz nəyə görə Ermənistan tərəfindən bu addımların atılmasının qeyri-legitim olduğu və ölkəmizə qarşı təhlükə yaratdığı hər kəsə məlum olmalıdır.

Adalət.az xəbər verir ki, bu barədə Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) mətbuat katibi Ayxan Hacızadənin Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyinin 19 iyun tarixli bəyanatına dair şərhində bildirilib.

Qeyd olunub ki, 30 il ərzində məhz beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini kobud şəkildə pozan, bu gün dəfələrlə istinad etdiyi Alma-Ata bəyannaməsinə zidd olaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qarşı təcavüz törədən, qonşularına qarşı ərazi iddialarını davam etdirən, öz təcavüzkar əməllərini məhz Azərbaycan tərəfindən atılmış addımlar nəticəsində dayandıran Ermənistanın sülhpərvər ölkə imici yaratması siyasi manipulyasiyadır.

"1991-ci ilin sərhədləri və Alma-Ata bəyannaməsi əsasında ərazi bütövlüyünə istinad edən Ermənistan tərəfinin son 30 ildən artıq müddətdə nəyə görə bu razılıqlara əməl etmədiyinə, Sovet xəritələrində əksini tapmış sərhədləri qəbul etməkdən imtina etdiyinə, Azərbaycan ərazilərini işğal etdiyinə izahat verməsi daha yaxşı olardı. Heç bir sərhəd tanımayan Ermənistanın Azərbay-

can hərbcilərinin 30 ildən sonra yerləşdiyi mövqeləri delimitasiya olmadan öz kəndlərinin əraziləri kimi təqdim etməsi və Azərbaycanı işğalda təqsirləndirməsi absurdur.

Guya sülhü dəstəkləyən və Ermənistanın məhz müdafiə qabiliyyətini artırmağa yönəlmiş bəyanatlarına zidd olaraq, Ermənistanın ölümcül hücum silahları ilə təchiz edilməsində yarışan Fransa kimi ölkələrin Ermənistanın yeni gərginlik və təhdid mənbəyinə çevrilməsinə xidmət etdiyi bellidir. Bu siyasətin Ermənistanın növbəti mümkün təcavüzünə töhfə verdiyini nəzərə alaraq, nə qədər ki gec deyil, bu addımlardan çəkinilməsi əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycanla Ermənistan arasında real və davamlı sülh müqaviləsinin im-

zalanması üçün əsas şərt, başda "Ermənistan və Dağlıq Qarabağın birləşməsi"ne çağıran Ermənistanın Müstəqillik Aktına açıq şəkildə istinad edən Ermənistan Konstitusiyası olmaqla, bu ölkənin çoxsaylı hüquqi və siyasi sənədlərində təsbit edilmiş Azərbaycana qarşı davam edən ərazi iddialarına son qoyulmasıdır", - şərhə vurğulanıb.

A.Hacızadə əlavə edib ki, Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin bu problemin göz ardı edilə biləcəyi ilə bağlı məntiqi, bu ölkənin dayanıqlı sülhdə maraqlı olmadığını və yalnız bu vəziyyəti gələcəkdə yenedən Azərbaycana qarşı təcavüzə başlamaq üçün ehtiyat variant kimi saxlamağa çalışdığını göstərir: "Qeyd edilənləri nəzərə alaraq, bu ölkənin Azərbaycan tərəfinin sülh prosesində səmimiyyətini şübhə altına almağa heç bir mənavi əsası yoxdur. Ermənistanın bölgədə yeni gərginlik yaratmaq, sülh və sabitliyə mane olmaq istiqamətində yürütdüyü məkrli siyasətin heç bir nəticə verməyəcəyini bir daha bəyan edirik. Ermənistan tərəfi bu kimi təxribatlar və Azərbaycana qarşı siyasi manipulyasiya dolu fikirlər əvəzinə, sözdə deyil, əməldə beynəlxalq öhdəliklərə riayət etməli və sülh prosesinə töhfə verməlidir".

Xalqa xidmət dövlət qulluqçularının ən ali vəzifəsidir

Dövlət qulluğu sahəsində islahatların başlıca məqsədi cəmiyyətin maraqlarına xidmət edən demokratik tipli institut yaratmaqdır

İyunun 23-ü Azərbaycanda dövlət qulluqçularının peşə bayramı kimi qeyd olunur.

Dövlət qulluqçularının peşə bayramı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2006-cı il 25 may tarixli Sərəncamı ilə təsis edilmişdir.

Dövlət xidmətinin demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlətin yaradılmasındakı rolu və BMT Baş Məclisi tərəfindən iyunun 23-nün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Dövlət Qulluğu Günü elan edilməsi nəzərə alınaraq, bu tarix Azərbaycanda dövlət qulluqçularının peşə bayramı günü elan edilmişdir.

Respublikamızın inkişaf edərək beynəlxalq aləmdə nüfuzunu möhkəmləndirməsinin, mühüm regional faktora çevrilməsinin təməlinə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dövlət idarəetmə sistemində reallaşdırdığı islahatlar dayanır. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1998-ci il 29 dekabr tarixli 53 nömrəli Fərmanına əsasən Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında yaradılmış Azərbaycan Respublikasının dövlət idarəetmə sistemində islahatlar aparılması üzrə Dövlət Komissiyasının fəaliyyəti nəticəsində "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edilmiş və 2001-ci il 1 sentyabr tarixində qüvvəyə minmiş, bununla da Azərbaycanda dövlət qulluğu islahatlarının təməli qoyulmuşdur.

Prezident İlham Əliyevin bu islahatları daha da genişləndirərək davam etdirməsi sayəsində ölkəmizin qüdrəti gündən-günə artmaqdadır.

Bu gün tam əminliklə söyləmək olar ki, Azərbaycanda müasir tələblərə cavab verən dövlət idarəetmə sistemi qurulmuş, hakimiyyətin bütün qollarının funksiyaları dəqiq müəyyən edilmiş, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının qorunması, təmin olunması üçün zəruri təsisatlar yaradılmışdır.

Müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Azərbaycanda hüquqi dövlətin qurulması, idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi, ölkənin daha yaxşı idarə olunması istiqamətində mühüm tədbirlər görülmüş, bir çox yeni idarəetmə orqanları yaradılmışdır. Bu orqanların dövlət qulluğunda və ölkənin idarə olunmasında rolunu artırmaq, fəaliyyətini daha səmərəli etmək üçün vaxtaşırı onların əsasnamə və nizamnamələrində, eləcə də strukturlarında müvafiq dəyişikliklər olunmuş, vəzifələri və funksiyaları dəqiqləşdirilmişdir.

Heç şübhəsiz, Azərbaycanda dövlət qulluğu sahəsində reallaşdırılan islahatların ən mühüm nəticələrindən biri 2000-ci il iyun 21-də "Dövlət qulluğu haqqında" qanun qəbul edilməsidir. Həmin qanunla Azərbaycanda dövlət qulluğu sahəsində vahid dövlət siyasətinin formalaşdırılmasının əsası qoyulmuş, bu sahədə kadr siyasətinin əsas prinsipləri, dövlət qulluqçularının cəmiyyətdəki yeri, onların hüquq və vəzifələri müəyyən edilmişdir. "Dövlət qulluğu haqqında" qanun qəbul edildikdən sonra mütəmadi olaraq təkmilləşdirilib, 180-dən artıq dəyişikliklə çox mükəmməl bir hüquqi akt yaradılmışdır.

Dövlət qulluğu sahəsində həyata keçirilmiş mühüm islahatlar sayəsində Azərbaycan Respublikasında özünəməxsus dövlət qulluğu sistemi formalaşmış və bu sistemdə qabaqcıl beynəlxalq təcrübədən istifadə edilmişdir. İctimai həyatın müxtəlif sahələrində dövlət siyasətini həyata keçirən, vətəndaşların və cəmiyyətin xidmətində olan dövlət orqanlarının səmərəli fəaliyyət göstərməsi, ilk növbədə, bu orqanlarda çalışan dövlət qulluqçularının yüksək peşəkarlığından və vəzifə borcunu məsuliyyətlə yerinə yetirməsindən asılıdır. Bu istiqamətdə Azərbaycan Respublikası müxtəlif beynəlxalq və regional təşkilatlarla, habelə bir sı-

ra beynəlxalq şəbəkələrin üzvü kimi digər dövlətlərin müvafiq qurumları ilə fəal əməkdaşlıq edib, müxtəlif beynəlxalq təşkilatların dövlət qulluğu sahəsində tövsiyələrinin icrasını təmin edib. Ölkəmizdə bütün sahələrdə olduğu kimi, dövlət qulluğu sahəsində də islahatlar düşünülmüş şəkildə və müəyyənləşdirilmiş proqramlara uyğun aparılır. **Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il 23 noyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluğunun inkişafına dair 2019-2025-ci illər üçün Strategiya"ya uyğun olaraq 2019-cu ildə müəyyən edilmiş bir sıra tədbirləri, o cümlədən bu Strategiya'nın icrasını üzrə Fəaliyyət Planını qeyd etmək lazımdır.**

Bu plan əsasında müvafiq dövlət qurumları tərəfindən dövlət orqanlarının kateqoriya və iyerarxiyasının müəyyənləşdirilməsi, bu orqanların struktur bölmələrinin növləri və yaradılması qaydası, dövlət qulluğu vəzifələrinin növləri, təsnifatları və vəzifə adları, rəhbər vəzifəli şəxslər üçün insan resurslarının idarə edilməsi üzrə təlim modulunun və proqramlarının hazırlanması, kadr qurumlarının işçilərin sayına mütənəşib olaraq təşkili, bu qurumların nümunəvi əsasnaməsinin hazırlanması, dövlət qulluqçularının peşəkar inkişafı və təhsili, onların məlumat bazalarının və reyestrinin yaradılması, dövlət qulluqçularına bərabər tutulan publik hüquqi şəxslərin əməkdaşlarının, statusunun müəyyən edilməsi və digər məsələlər öz həllini tapır. Müvafiq sənəddə bu sahədə hər bir dövlət qurumunun vəzifələri konkret müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının hərtərəfli inkişafı dövlət qulluğunda daha genişmiqyaslı və strukturlu islahatlar yolu ilə dövlət orqanlarının effektivliyinin artırılmasını və dövlət qulluğu sisteminin müəyyən sahələrinin təkmilləşdirilməsini nəzərdə tutan yeni sənədin - dövlət qulluğunun inkişafına dair strategiya-nın hazırlanmasını zəruri edib. "Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluğunun inkişafına dair 2019-2025-ci illər üçün Strategiya" dövlət idarəetməsinin ən mühüm institutlarından biri olan dövlət qulluğu sisteminin inkişaf etdirilməsi məqsədilə əsas hədəfləri və bu hədəflərə çatmaq üçün orta və uzun müddətli əhatə edən çoxşaxəli, ardıcıl, mərhələli tədbirləri müəyyən edən sənəddir.

Strategiya'nın əsas məqsədi dövlət qulluğu sisteminin idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi, dövlət orqanlarının kadr potensialının inkişaf etdirilməsi, yüksək mənəvi və etik dəyərləri əsas tutan, bilik, bacarıq və müsbət şəxsi keyfiyyətləri ilə seçilən dövlət qulluqçuları korpusunu formalaşdırmaqla dövlət orqanlarının fəaliyyətində səmərəliliyinin artırılmasıdır. Strategiya dövlət qulluğu sisteminin inkişafı məqsədilə institusional quruculuq, kadr siyasəti, dövlət qulluqçularının rotasiyası, onların peşəkarlığının və fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması, dövlət qulluğunda səriştə (kompetensiya) və mütərəqqi motivasiya (həvəsləndirmə) modellərinin tətbiqi, dövlət qulluğunun informasiya təminatının yaxşılaşdırılması sahəsində və bir sıra əlaqəli sahələrdə əsaslı islahatlar aparılmasını nəzərdə tutur.

"Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbul edilməsindən sonrakı dövrdə dövlət qulluğu sisteminin formalaşdırılması aşağıdakı uğurların əldə edilməsi ilə nəticələnib:

- dövlət qulluğu sahəsində münasibətləri tənzimləyən normativ hüquqi baza yaradılıb;
- status və funksiyalarına uyğun olaraq dövlət orqanlarının kateqoriyaları müəyyən edilmiş, dövlət qulluğu vəzifələrinin təsnifatları üzrə bölgüsü aparılıb;
- dövlət qulluğuna qəbulun və dövlət qulluğu vəzifələrinin tutulmasının şəffaf həyata keçirilməsi üçün prosedurlar müəyyən edilmiş;
- dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsi, onların fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi, mükafatlandırılması, intizam məsuliyyə-

rının əsas istiqamətlərinin və strateji prioritetlərinin düzgün seçilməsi məqsədilə mövcud dövlət qulluğu sisteminin güclü və zəif cəhətləri, onun inkişaf etdirilməsi ilə bağlı imkanlar və təhdidlər müəyyən edilmişdir.

Dövlət qulluğu sisteminin güclü cəhətləri aşağıdakılardır:

- dövlət qulluğu sahəsində geniş qanunvericilik bazasının mövcudluğu;
- Şüranın və dövlət qulluğu sahəsində tənzimləməni həyata keçirən qurumun fəaliyyət göstərməsi;
- vətəndaşların dövlət qulluğuna marağının yüksək olması;
- dövlət qulluğuna qəbulun və dövlət qulluğu vəzifələrinin tutulmasının yüksək standartlara uyğun həyata keçirilməsi;
- dövlət orqanlarında şəffaf prosedurlarla seçilmiş, təhsil səviyyəsi yüksək olan kifayət qədər dövlət qulluqçusunun çalışması.

Dövlət qulluğu sisteminin zəif cəhətləri aşağıdakılardır:

- dövlət qulluğu ilə bağlı qanunvericilikdə bəzi tənzimlənməyən məsələlərin mövcudluğu;
- dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticələri ilə dövlət qulluğunun digər elementləri arasında qarşılıqlı əlaqənin olmaması;
- dövlət qulluğu və onun xüsusi növləri arasında qarşılıqlı əlaqənin olmaması;
- dövlət orqanlarında dövlət qulluğu və insan resurslarının idarə edilməsi üzrə peşəkarlıq səviyyəsinin aşağı olması;
- şəffaf prosedurların tətbiq edilmədiyi vəzifələr işə qəbulda neqativ hallara yol verilməsi;
- həm vəzifə, həm də karyera modellərinə əsaslanan dövlət qulluğu sistemi elementlərinin mövcudluğu.

Dövlət qulluğu sisteminin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı imkanlar aşağıdakılardır:

- dövlət qulluğu sahəsində islahatların həyata keçirilməsi üzrə təcrübənin, nailiyyətlərin və peşəkarların olması;
- dövlət qulluğu sahəsində həyata keçirilmiş beynəlxalq layihələrin və onların nəticələrinin ölkəmizin dövlət qulluğu sisteminə tətbiqi mexanizmlərinin mövcudluğu;
- Dövlət Qulluğu Məcəlləsinin layihəsinin hazırlanması işinin müəyyən hissəsinin yerinə yetirilməsi;
- Dövlət Qulluqçularının Reyestrinin digər qurumların informasiya sistemlərinə inteqrasiyası.

Dövlət qulluğu sahəsində islahatların başlıca məqsədi dövlət qulluğu sistemini hazır qurumların icrasını kor-koranə yerinə yetirən totalitar alətdən hökumətin siyasi funksiyalarının yerinə yetirilməsini təmin edən və cəmiyyətin maraqlarına xidmət edən demokratik tipli instituta çevirməkdir. Bu məqsədə nail olmaq əslində, peşəkar, yüksəkixtisaslı və nüfuzlu dövlət qulluğunun yaradılmasını, onun siyasi neytrallığının təmin olunmasını, dövlət idarəetmə sistemində kadr ehtiyatlarından istifadənin təkmilləşdirilməsi, dövlət qulluqçularının işinin etik dəyərlərə və demokratik cəmiyyət standartlarına əsaslanan yeni prinsip və prosedurlarının tətbiq olunmasını tələb edir.

Dövlət qulluğu sahəsində aparılan islahatlar dövlət qulluqçularının məsuliyyətini gündən-günə artırmaqla yanaşı, onların hüquqlarının və vəzifələrinin müəyyənləşdirilməsi, bu sahədə olan boşluqların aradan qaldırılması üçün də vacibdir.

Azərbaycanda dövlət qulluqçularının daha səmərəli fəaliyyət göstərməsini və onlara tapşırılan mürəkkəb vəzifələrin daha yaxşı yerinə yetirilməsini təmin etmək üçün bu kateqoriyadan olan insanlar mütəmadi şəkildə dövlət mükafatları ilə təltif olunur.

yətine cəlb edilməsi və sair prosedurlar qanunvericiliklə tənzimlənib;

- dövlət qulluqçularının əməyinin ödənilməsi və sosial təminatı sistemləri yaradılıb;
- dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları müəyyən edilmiş;
- dövlət qulluğu sahəsində qanunvericiliyin tətbiqinə nəzarəti, dövlət qulluğunun normativ metodiki təminatını həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası və həmin sahədə tənzimləməni həyata keçirən qurum yaradılıb;
- dövlət idarəçiliyi sahəsində mütəxəssislərin hazırlanması və peşəkarlıq səviyyələrinin artırılması, həmin sahədə elmi tədqiqatlar aparılması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası yaradılıb;
- dövlət qulluqçuları haqqında mərkəzləşdirilmiş məlumat bazası olan Dövlət Qulluqçularının Reyestri formalaşdırılıb;
- dövlət qulluğu, insan resurslarının idarə edilməsi, etik davranış, korrupsiyaya qarşı mübarizə və digər mövzularda təlim moduluları hazırlanmış və mütəmadi təlimlər təşkil edilmiş;
- bir sıra dövlətlərlə və beynəlxalq təşkilatlarla dövlət qulluğunun inkişafına xidmət edən əməkdaşlıq qurulmuş.

Dövlət qulluğuna qəbul və dövlət qulluğu vəzifələrinin tutulması sahəsində Azərbaycanın təcrübəsinə beynəlxalq təşkilatlar (həvəsləndirmə) modellərinin tətbiqi, dövlət qulluğunun informasiya təminatının yaxşılaşdırılması sahəsində və bir sıra əlaqəli sahələrdə əsaslı islahatlar aparılmasını nəzərdə tutur.

Faiq QISMƏTOĞLU
faiqqismetoglu@box.az

Heç kimə əyilmədi...

Elə şeylər var ki, insana qanla, köklə, genlə keçir. Və deyirlər ki, filankəsin nəslə çox qürurlu, çox mərd, çox alicənab nəslidir. Bu sözlərdə böyük həqiqət və səmimiyyət var. O səmimiyyət ki, biz belə insanları görürük, ancaq vaxtında dəyər verə bilmirik. Rəhmətə gedəndən sonra da deyir ki, bəs filankəs çox mərd, qürurlu adam idi. Sağlığında bunu o adamda görürdük ha, amma sadəcə olaraq kişiliyimiz çatıb bu sözləri ona deyə bilmirik...

Bax belə kişilərdən biri də böyük ziyalı, böyük müəllim və ömrü boyu heç kimə əyilməyən Fazil Dayandur oğlu Məhərrəmov idi. O, Fazil müəllim ki, 1952-ci ildə Füzuli rayonunun Böyük Bəhmənli kəndində anadan olmuşdu! Halal və zəhmətkeş bir ailədə böyümüşdü. İstedadı, savadı, zəhmətkeşliyi ilə həmişə başqalarından seçilmişdi. Həm orta məktəbdə, həm də qəbul olub, oxuduğu Pedaqoji Universitetin Tarix fakültəsində yad daqalan bir iz qoymuşdu. Özü də hər iki təhsil ocağında "əla" qiymətlərlə oxumuşdu.

Səmimiyyətinə, sadəliyinə görə də onu sinif və tələbə yoldaşları çox istəyirdilər... Ali məktəbi bitirib doğma kəndinə - Böyük Bəhmənliyə qayıtdı. Və kənd orta məktəbində tarixdən dərslər deddi.

Qısa zamanda həm pedaqoji kollektivin, həm də şagirdlərin böyük sevgisini qazandı. Hətta tarix fənnini sevməyənlərə bu fənni sevdirdi. Çünki öz orijinal yanaşma metodu və psixoloji hazırlığı ilə ən zəif oxuyan şagirdlərin belə ürəyinə, qəlbinə yol tapdı! Ona görə də bir çox valideynlər istəyirdi ki, onların övladına tarixdən Fazil müəllim dərslər desin.

İndi yüksək vəzifə tutan Fazil müəllimin bir neçə şagirdi deyir ki, o, bizim ən çox sevdiyimiz müəllim idi. Onu müəllimdən çox özümüzə ata, qardaş, dost bilirdik. Eşitdik müəllimimiz rəhmətə gedib həddindən artıq kədərləndik! Yeri Cənnət olsun!

Fazil Məhərrəmov uzun müddət Böyük Bəhmənli kənd orta məktəbində tarixdən dərslər deddi. Onu istedadına, savadına və ziyalılığına görə yüksək vəzifəyə - Füzuli Rayon Təhsil Şöbəsinə məsul işə təyin etdilər.

Fazil müəllim burada da qısa müddətdə öz istedadını, peşəkarlığını göstərdi! Və ona göstərilən etimadı la-yiqincə doğrultdu! O, rayonun ictimai həyatında yaxından iştirak etdi. Öz orijinal və səmimi çıxışları ilə hamının yaddaşında xoş izlər qoydu! 70 illiyində istədim bir yazı qələmə alım, amma təvazökarlıq edərək razılıq vermədi və mən də yazmadım, gerek yazaydım!

Musa Yaqubun sözü olmasın, "Eləmədiklərim yandırır məni...". Fazil Məhərrəmovun ölümü Füzuli rayonu üçün ağır itkidir. Onun yoxluğu rayon təhsilində və el-oba arasında həmişə hiss olunacaq! Çünki heç kimin qarşısında əyilməyən belə böyük ziyalının və belə böyük müəllimin yeri hər an görünəcək! Yerini Cənnət olsun, Fazil müəllim!!!

Bu ölkələr Ukrayna ilə bağlı bəyannaməni imzalamadılar

İsveçrədə sülh sammitinin yekunu üzrə bəyannamə imzalanıb: Ermənistan da onu imzalamaqdan imtina edən ölkələr sırasına olub.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə İsveçrənin "Neue Zürcher Zeitung" nəşri məlumat dərc edib.

Ermənistandan başqa, Slovakiya, Cənubi Afrika və Hindistan kimi ölkələr bəyannaməni imzalamaqdan imtina ediblər.

Ümumilikdə, bəyannaməni sammitdə iştirak edən 101 nümayəndə heyətindən 84-ü dəstəkləyib.

İmzalayanlar arasında Türkiyə, İraq, İtaliya, Polşa, ABŞ, Serbiya və Macarıstan da var.

Yekun sənədin dəqiq məzmunu hələlik mediaya açıqlanmayıb.

"Reuters"-in məlumatına görə, sənəd layihəsində Zaporijya AES-in, Qara və Azov dənizlərində dəniz limanlarının istismarı, "hamı üçün" formuluna əsasən məhsulların azad edilməsi, nüvə silahından istifadə kimi məsələlər yer alıb.

Qeyd edək ki, iyunun 15-16-da Bürgeştokda Ukrayna üzrə beynəlxalq sülh konfransı keçirilib.

Tanınmış yazıçı, jurnalist Aqil Abbasla görüş keçirilib

İyunun 19-da Naxçıvan Gənclik Mərkəzində Azərbaycan Respublikası Gənclər Fondunun Naxçıvan Filialının təşkilatçılığı ilə yazıçı-jurnalist, Milli Məclisin deputatı Aqil Abbasla görüş keçirilib.

Tədbirdə, əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib, şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı Cəbi

Arzu Qasimov çıxış edərək Aqil Abbasın özünəməxsus yazıçılıq üslubundan, tanınmış qələm sahibinin məşhur "Dolu" romanı və roman əsasında çəkilmiş eyniadlı filmin gənclərimizə, eləcə də digər insanlara aşılacağı vətənpərvərlik hissindən söz açıb. Diqqətə çatdırılıb ki, Aqil Abbas yaradıcılığının ana xəttini vətənpərvərlik və milli təəssübkeşlik hissələri təşkil edir. Müəllifin qələmə aldığı hər bir hekayə və povestdə Azərbaycan xalqının mübarizlik əzmi, Qarabağ həsrəti,

Quliyev və Azərbaycan Respublikası Gənclər Fondunun Naxçıvan Filialının direktoru

azadlıq hissi və düşməne qarşı qisas yanğısı öz bədii qüdrətini qoruyub saxlayır.

Vurğulanıb ki, filologiya fakültəsinin məzunu olan Aqil Abbas əmək fəaliyyətinə müəllim kimi başlayıb. O, müasir Azərbaycan jurnalistikasının və çağdaş ədəbiyyatımızın sevilməli nümayəndələrindən biridir.

Onun Qarabağla bağlı işi üzünə bir çox yaradıcılıq nümunələri 30 il düşmən işğalında olan torpaqlarımızın azad olunmasına xalq inamının yaranmasında, o cümlədən milli ruhun saxlanılmasında və qələbə əzminin formalaşmasında böyük rol oynayıb.

Ümumilikdə onun həyatı və yaradıcılıq yolu ölkəmizin siyasi və mədəni həyatında mühüm rol oynayır.

Ardınca yazıçı, jurnalist Aqil Abbas tədbir iştirakçıları ilə səmimi söhbət aparıb, onların suallarını cavablandıraraq, daha sonra yazıçı Vətən müharibəsində qəhrəmanlıqla döyüşən qazilərimizlə görüşüb, onlara və digər tədbir iştirakçılarına müəllif olduğu kitablardan hədiyyə edib.

Sonda xatirə fotoları çəkilib və "Dolu" filminin başıxış olub.

İsti havalar sürücüləri...

Qurban bayramı günlərində Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin əməkdaşları gücləndirilmiş iş rejimində işləyirlər.

Heç şübhəsiz, bütün bunlar yol hərəkətinin təhlükəsizliyinə xidmət edir. Çünki aparılan təbliğat və maarifləndirmə işlərinə baxmayaraq həmişə bayram günlərində respublikamızın avtomobil yollarında ağır qəzalar qaçılmaz olur. Məhz bu hadisələr görə, Yol Patrul Xidməti Alayının bütün tağımları da yol hərəkətinin təhlükəsizliyi daim diqqət mərkəzində saxlanılır! Amma buna baxmayaraq yenə görürsən ki, bəzi sürücülər qaydaları pozur, başqa hərəkət iştirakçıları üçün qəza vəziyyəti yaradır, bir sözlə, özlərinin və digərlərinin həyatına təhlükə törədirlər. Əlbəttə, hərəkətin təhlükəsizliyi təkə yol polisindən bütün hərəkət iştirakçılarından asılıdır. Sürücünün, ya da piyadanın səhv bir çox halda ölümlə nəticələnir!

Bu mənada Yol Patrul Xidməti Alayının əməkdaşlarının üzərinə böyük məsuliyyət düşür və onlar bu işin ağırlığını yaxşı anlıyor, bu vəzifə borcunu vicdanla yerinə yetirirlər. Belə məsuliyyəti tağımlardan biri də Hacıqabul - Horadiz avtomobil yolunda xidmət aparan 12-çi tağımanın əməkdaşlarıdır. Qarabağ, o cümlədən Füzuli, Cəbrayıl, Hadırt, Şuşa, Zəngilan, Laçın işğaldan azad olunduqdan sonra həmin istiqamətlərdə hərəkət edən nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti daha da intensivləşib. Bax belə durumda qəzaların və yol-nəqliyyat hadisələrinin qarşısını almaq üçün tağım əməkdaşları qabaqçılıq tədbirlər görür, isti havalarda sürücüləri stasionar postda saxlayaraq onlarla səmimi söhbətlər edir, yorulanları posta dəvət edərək əl-üzlərini soyuq su ilə yumalarını və dincəlmələrini məsləhət bilir. Yol polisinin belə insanpərvər hərəkətini sürücülər yüksək qiymətləndirir və onlara təşəkkür edirlər. Bayram günlərində yollarda mənzil başına gedən hərəkət iştirakçıları belə xoş anlardan razı qalırlar.

12-ci tağımanın komandiri Namiq Əzizov bizimlə söhbət

tində dedi ki, bizim əsas vəzifəmiz hərəkətin təhlükəsizliyini təmin etməkdir. Xidmət apardığımız avtomobil yolunda qəza baş verməyəndə rahat nəfəs alırıq! Hərəkətin təhlükəli və qəza vəziyyəti mövcud olan yerlərə əlavə naryad göndəririk! Sırr deyil ki, sərt döngələrdə bəzi sürücülər diqqətsizlik edir və idarəetməni itirir.

Bu işə ağır qəza və ölüm deməkdir! Ona görə də həmin yerləri həmişə diqqət mərkəzində saxlarıq. İndi bayram günləridir, yollarda da nəqliyyat vasitələri çoxdur, havalar da isti keçir. Buna görə də hər bir sürücü daha diqqətli olmalı, kondisionersiz avtomobillə mənzil başına getməməli, birmənalı olaraq yol hərəkəti qaydalarına əməl etməlidirlər!

EMİL FAİQOĞLU

LAÇINIM, LAÇINIM,

GÖYƏRÇİN ÖLƏN YER

(VI məqalə)

Səhər yeməyindən sonra otellə haqq-hesabımızı üzüb çıxmaq istəyirik. Resepşndə işləyən nəzakətli qız deyir:

- Sizin hesabınızı Səməd müəllim ödəyib.

Səməd Məhərrəmov Şuşa Polis Şöbəsinin rəisidir. Cavan və bacarıqlı bir polis işçisidir. Zəng edib Səməd müəllimə təşəkkür edirəm və oteldən çıxırıq. Yenə şuşanın altındakı İbrahim xanın silah-sursat fabrikinin dağıntılarını baxıram.

Sonra da üz tuturuq üzü gülübədinə, yeni Laçına.

Zastavaya çatanda...

... Laçından və Daşaltıdan Şuşaya gələn yollar bu nöqtədə kəşifdir. Keçmişdə bura zastava deyirdilər. Görünür, haçansa əvvəllər burda çar hökumətinin postu olub. 2020-ci ildən sonra isə rus sülhməramlılarının burda qərarı vardı, guya Ermənistan Xankəndinə və əks istiqamətə gedən maşınları yoxlayırdılar. Sonra təbiəti sevnələr burda gecə-gündüz mitinq keçirdilər və bu mitinq də nəticə verdi. Ermənistan Xankəndinə gələn silah-sursat maşınlarının qabağını kəsdilər və sülhməramlılar da məcbur olub həmin maşınları Xankəndinə buraxmadılar, geri qaytardılar. Həmin günlərdə bir xanımın əlində tutduğu göyərçin ölmüşdü.

... Zastavaya çatanda İradə deyir:

- Göyərçin burda ölmüşdü?

- Hə. Gəl elə buranın adını Göyərçin ölən yer qoyaq.

Ermənilərlə bacı-qardaş olan dövrə zastavada yolun altında göy rəngdə bir sandıq qəbir vardı. Uzunluğu olardı iki

Hava bir az yağışlıdı. Dolamalar başlayır. Şuşadan bir on beş kilometr aralıda Zarıslı kəndi yerləşir. Qədir Rüstəmovun əsl bu kəndəndir. Kənddə gözəl bir bulaq var ki, suyu İsa bulağının suyundan da dadlıdı. Şuşadan da, Ağdamdan da çox adam gəlib burdan su daşıyırdı. Zarıslıya yaxınlaşanda İradə telefonda Qədir Rüstəmovun "Sona bülbülləri"ni açır. Qədirin səsi ilə giririk Zarıslıya, daha doğrusu, Qədirin xeyir-duası ilə.

Şuşa-Laçın yolunda təmir-bərpa işləri gedir. Dolamalardan can qurtarmaq üçün çətinliklə də olsa tunellər qazılır. Bəlkə ona görədir ki, Zarıslı bulağını tapa bilmədim.

Amma yolun altındakı mağaza durur, qapısı da bağlı.

Zarıslını keçirik, bir azdan Turşsuya çatacağıq. Turşsuda bir yer var, Sarıba dağı burdan başlayır. Bir yol Arandan gəlir Sarıbabanın başlanğıcından fırlanıb Laçına, bir yol da sola dönürsən Kirsə gedir, bir torpaq yolda Sarıba dağına qalxır.

Məmməd Arazın qardaşı oğlu Qorxmaz İbrahimli tələbə yoldaşları ilə Laçına Arif Paşayevə köməyə gəldilər. Mən də bir az silah-sursat vermişdim.

Ara yollarla gəlib qalmışdılar Kirsədə ac-susuz, Laçına gedib çıxma bilmirdilər. Lesəqora yənib (o zaman Turşsu kəndi belə adlanırdı) çox müsbətdən sonra mənə zəng edə bilmişdi və çətin vəziyyətə düşdüklerini demişdi.

Mən də Laçına, Arif Paşayevə telefon açıb ona köməyə gələn uşaqların Kirsədə qaldıqlarını və həmin uşaqları Laçına

aparmaq üçün kömək göndərmələrini xahiş etdim.

Sağ olsun, Arif Paşayev elə həmin gün atlıları göndərib uşaqları Kirsədə tapmışdı.

Deyilənə görə hələ Arif Paşayev cənından çox sevdiyi Laçına gedib çıxma bilməyib.

Gəlib çatırıq Sarıbabaya...

... Bir dəfə İradə ilə öz maşınımızla azıb gedib çıxmışdıq Trabzona. Dostumuz Əhməd Varol bir neçə gün bizi Trabzonun görməli yerlərini gəzməyə

apardı. Bir gün dağlarda qərribə bir yerlə rastlaşdım. Eynilə bizim Turşsuyu xatırladırdı. Bir yol aşağıdan gəlib Sarıbabaya oxşayan dağın başına fırlanıb harasa gəldirdi, bir yol da Kirsə gedən kimi sola fırlanırdı. Və burda elə Turşsuya oxşayan bir kənd vardı və yolun solunda da eynən Turşsuda olduğu kimi, bir yeməxana. Türkiyənin "Sarıbabasının" yamacında otun üstündə oturub kövrəldim.

- İradə, yer yerə nə qədər oxşayar? Elə bil həmişə sənə danışdığım Turşsudayıq, Sarıbabadayıq. Şənbə günləri uşaqlarla burda oturub Arandan gələn atalarımızı gözləyirdik. İnanmazsan hər kəs, hələ maşın görünməmişdən əvvəl, səşindən bilirdi ki, gələn maşın onun atasınındı. Qarşılamaq üçün düşüb qaçırdı yola.

Çox vaxt yaylağa Turşsuya gəlirdik. Bura əsasən ağdamlılar, bərdəllilər və ağcabədililər köç edərdi. Çadır qurardılar, özü də hər kəsin öz çadır yeri vardı. Kimsə başqasının çadır yerində alaçıq yapmazdı ki, bu gün-sabah sahibi gələcək. Həmin çadır yerləri hər kəsin öz mülkü idi. Dörd alaçıq yerimiz vardı - bizim, dayıngilin, mamgilin, bir də xalamgilin. Bizdən bir qədər yuxarıda palıd ağacının altında həmişə Xan əmi alaçıq qurardı. Hər səhər tezdən də çıxıb palıdın altında alt paltarında idman edərdi. Hamı da Xan əmi tərəfə boylanıb deyərdi:

- Xan əmi idman edir.

Aşağıda çayın kənarında turşsu buraxan bir zavod vardı, amma işləmirdi. Çayın kənarında iki bulaq vardı - biri adı su idi, digərindən isə turşsu gəlirdi.

Bir gün dərəyə yenirdim ki, evə turşsu gətirim. Bu vaxt Laçın yolunda iki-üç "Volqa" dayanmışdı. Maşından beş-altı nəfər düşüb piyada yendilər dərəyə - turşsuya. Hamı alaçıqlardan çıxıb heyranlıqla gələn adamlara tamaşa edirdi. Gənlərdən dördünü tanıdım: Bəxtiyar Vahabzadə, Xudu Məmmədov, Zeynal müəllim, bir də Ağdamın səhiyyə şöbəsinin müdiri Qulu həkim. İçlərində bir nəfər ucaboylu yaraşlıq və qərribə danışığı tərzli olan adam da var idi. Sonradan öyrəndim ki, o professor, məşhur həkim Nurəddin Rzayevdir. Sonralar Nurəddin həkimin Dilruba adlı qızı ilə universitetdə bir qrup da oxuyacaqdıq. Onda Bəxtiyar müəllimin olardı 44 yaş. Bir o qədər də Xudu müəllimin. İkisi də, xüsusilə Bəxtiyar müəllim, çox məşhur idi. Adamlar qabaqlarını kəsib evlərinə dəvət edirdilər. Onlar da nəzakətlə Laçına getdiklərini söyləyib düşürdülər aşağı. Bulağın başında mən idim. Butikalara su doldurdum, gəlib çatdılar mənə.

Qulu həkim dedi:

- Cavan oğlan, bizə turşsu verərsənmi?

Cavan oğlan, mənə 7-ci sinifdə oxuyurdum. Söz mənə ləzzət elədi. Stəkanı yaxşı-yaxşı yaxalayıb turşsuya doldu-

rub qonaqlara uzatdım, təbii ki, birinci Xudu Məmmədova.

Qulu həkim soruşdu:

- Bəxtiyar Vahabzadəni tanıyırsan?

- Niyə tanımıram. - dedim və sonra şairin "Torpaqdan pay olmaz" poeməsindən bir parçanı əzbər söylədim. Hansı ki o poema birçə dəfə çap olunmuşdu, sonra qadağan etmişdilər.

Hələ göz dikmişən Naxçıvana da, Təbriz də, Sərab da bəlkə sənmiş? Vartazar yaşayan bütün ölkələr - Yəni bütün dünya öz vətəninmiş? Günahım nədir ki qanqal kimi sən, Bütün yer üzünə səpələnmişən... Çayıb qaldılar. Bəxtiyar müəllim əyilib mənə öpdü.

Sonralar hamı mənə barmaqla göstərib deyirdi ki, bu Bəxtiyar Vahabzadənin öpdüyü oğlandır. Mən də yaylaqda belə məşhurlaşdım.

Qulu həkim soruşdu ki, kimin oğlusan.

- Məhəmmədin.

- Abbasovun?

Rayon yerlərində vəzifəli adamları familiarıya çağırırdılar. Camaat da bir az kənarda yığılıb bizə tamaşa edirdi. Bu vaxt atam yaxınlaşdı, qonaqlarla görüşdü və alaçığa bir stəkan çay içməyə dəvət elədi.

Qulu həkim:

- Abbasov, sağ ol, su içdik, yolumuz uzaqdı Laçına gedirik.

Bəxtiyar müəllim:

- Oğlundan muğayət ol, deyərsən, şair olacaq.

Amma mən şair olmadım, yazıçı oldum.

Ardı qalsın sonraya.

metr, hündürlüyü təxminən bir metr, eni də elə o qədər. Üstünə oyma ilə ermənicə nələrə yazılmışdı. Hər dəfə burdan keçib yaylağa gedəndə o qəbir diqqətimi cəlb edirdi. Bir dəfə atamdan soruşdum ki, orda nə yazılıb?

Atam:

- Oğul, mən ermənicə danışa bilərəm, oxuya bilmirəm.

İndi o qərribə qəbiri görmədim. Həmin yerdə sülhməramlıların keçmiş qərarı var. Görünür, qərarı tikəndə o daşı götürüblər, ya da dağıdıblar.

LAÇINIM MƏNİM!

XATİRƏLƏR QOYMUR GEDƏK LAÇINA ÇIXAQ

(VII məqalə)

Sonralar universitetdə oxuyanda Bəxtiyar Vahabzadə bizə dərs deyəndə bir dəfə həmin əhvalatı yadıma saldım. Özü-nün dediyi kimi, getdi çortta, amma yadıma sala bilmədi. Laçına getdiklərini, yolda turşsuda düşüb su içdiklərini yadıma saldı, bir uşağın onun şeirini oxuduğu da yadıma düşdü amma o, uşağın məni olduğunu yadıma sala bilmədi.

Dedim ki, onda sizə su verib, şeir deyən uşaq məniydim.

- Hə, hə, yadıma düşdü. Onda uşaq idin indi məşallah yekə kişisən.

Yoxsa tələbə dostların yanında pərt olacaqdım.

Və Bəxtiyar müəllimlə şair ölənədək dostluq elədik, həm də qonşuluq...

... Yolda çox böyük tikinti gedi. Hər yeri - Sarıbabanın bir tərəfini də söküb dağıtmışdılar. Turşsu kəndini də yenidən tikirlər. Nə qədər baxdım mülk yeri-

Qan qapqara idi. Göynərtidən gözlərim yaşarmışdı.

Şəmşir uşaqlardan soruşdu:

- Kimin çiši var?

Bir elə uşaqdan birində çiş olmadı. Yalnız balaca qardaşı Mirzağa dedim mənim var.

İradə:

- Sənin xatirələrin bitməyəcək. Bəs, biz Laçına nə vaxt gedəcəyik?

- Qoy birini də deyim, sonra gedək.

Sarıbaba ilə üz bəzür Turşsu kəndinin başlanğıcındakı bir köhnə, dağılmamış, amma xaraba qalmış yeməxanayı göstərmiş dedim:

- Doqquzda oxuyurdum, uşaqlarla burda oynayırdıq, yeməxanadan çıxan dörd-beş erməni bizi döymək istədi. Bu vaxt hardansa Əkbər müəllim çıxdı.

Təkbaşına bizi qapazlayan erməniləri təpikləri ilə necə çirpdisə kənar-dakılar çaşib qalmışdı. Heç kim belə dava görməmişdi. Kimi təpiklə vururdusa yerindən qalxa bilmirdi. Erməniləri zibil eləyəndən sonra başımızı sığalladı və dedi ki, qorxmayın, əminiz ölməyib...

... Əkbər Rüstəmovu sonradan tanıdım. Güleş üzrə SSRİ idman ustasıydı. Sonradan öyrəndik ki, bir dəfə SSRİ çempionatının finalında hakim onu qəsdən uduzdurduğuna görə oyun qurtarandan sonra uduzduğu oğlanı da, hakimi də babat çirpib və onu birdəfəlik idmandan qovublar. O da gəlib Ağdamdakı peşə məktəbində idman müəllimi işləyir. Peşə məktəbinin həyatında bir gözəl futbol stadionu da tikmişdi. "Şəfəq" (indiki "Qarabağ") bir çox oyunlarını həmin stadionda oynayırdı. Böyük də bir güleş zalı tikdirmişdi, bacarıqlı güleşçilər yetişdirirdi. Siz onu indi Hacı Əkbər Rüstəmov kimi tanıyırsınız.

Müharibə başlayanda peşə məktəbinin tələbələrindən bir batalyon yaradılıb cəbhənin ən ağır yerində vuruşurdu. Oğlu Sənan da öz yanında.

Döyüşlərin birində həm oğlu Sənan, həm də bir tələbəsinə güllə dəyir. Əkbər müəllimin onlardan birini xi-

las etmək imkanı var. Amma o, öz oğlunu yox, tələbəsini güllə yağışının altına girib çıxarır. Oğlu Sənanı isə Rey Kərimoğlu gedib götürür. Və Sənan da Reyin qucağında şəhid olur.

Bu barədə deyəsən, "Dolu" romanında yazmışam. Çox sonralar bildik ki, Əkbər müəllimin erməniləri döymək texnikası karate adlanmış ki, onda hələ heç kim karatenin nə olduğunu bilmirdi...

İradə:

- Ürəyini boşaltdınsa, sür gedək.

Hava bir qədər yağışlıdı, yollar da dolama olduğundan narahat. Və üz tuturuq üzü gülübədinə, yəni Laçına.

İradə telefonda naviqatoru açıq ki, rahat sürüm.

- Sağa dön, sonra sol dön.

Deyirəm:

- Bağla onu, zəhləmi tökəkək, yolu tanıyram. Məne də Qarabağda yox də!..

... Şair Abbas Abdulla ilk dəfə İstanbulla gedir. Onu İstanbulun görməli yerləri ilə tanış edirlər, həm də deyirlər ki, geri qalma, azarsan.

Abbas Abdulla:

- Məne də İstanbulda yox də!..

... Abbas Abdulla İstanbulla ilk dəfə getsə də, mən Laçına ilk dəfə getmədim.

mizi tapa bilmədim. Amma Xan əminin səhər-səhər altında idman elədiyi palid ağacı dururdu.

Rəşad Məcid məndən əvvəl Laçına getmişdi. O, düşüb yurd yerlərini tapmışdı.

Demişdi ki, Dolayı bulaq tərəfdən turşsuya ara yol çəkiblər. İstəsən o yolla gedib öz yurd yerinizi tapa bilərsən. Amma geri qayıdıb həmin yolu tapmaq istəmədim. Qorxdum ki, gedib yurd yerimizi tapsam dağılmış Ağdam şəhərinə ilk dəfə girəndə keçirdiyim hissləri keçirdəm. Və b u ağır ilə yeni tikilmiş Laçına getmək olmazdı.

Sarıbabaya qalxan torpaq yolla yeddi-səkkiz kilometr getmiş dağın yamacında çox qərribə bir bulaq var. "Çarıq bulaq" deyirlər. Allahın möcüzəsi idi, nə idi bu bulaq böyük bir sal daşdan axırdı. Elə bil hansısa heykəltəraş, ən böyük heykəltəraş Allahın özündü, bu sal daşı çarıq şəklində yaratmışdı. Bulaq çarığın içində qaynayır, sonra çarığın ucundan axırdı. Torpağın dərinliklərindəki qayalardan süzülüb gələn bu bulağın suyu çox dadlıydı. Hərdən qohum-əqrəbadakı uşaqlarla bir yük maşınına yığışib bu bulağa gedər, dəmir bidonlara su doldurub gətirərdik.

Bir dəfə dəmir bidonu maşının banına qaldırarkən yuxarıdakılar bidonu tez buraxdılar. İki barmağım qaldı bidonun altında, necə çığırımsa barmaqlarımı bidonun altından çıxaranacan qançır oldular, qapqara qaralıb şişdilər. Tez məmamin böyük oğlu Şəmşir bıçağını çıxarıb hər iki barmağımı çərtdi və sıxıb barmaqlarıma yığışmış qanı çıxartdı.

Axırıncı dəfə dostlarımla 1986-cı ildə getmişdim. Bakıdan gəlmişdilər, istədim onları aparıb Laçını gəzdirim.

Daha doğrusu, şəhərdə gəzirdik, Kinoteatrın qabağında Rəmişlə rastlaşdıq.

Dedi:

- Təzə bir dəstgah yaratmışam, istəyirdim min nəfərlik bir zalda çalım. Amma sən musiqini o qədər sevirənsən ki, elə min nəfəri əvəz edirsən.

Usulitəlini götür gedək Laçına, Laçın Turşusunda çalacam onu sənin üçün.

Mən diplomat çantanın içində doqquz voltluq batareya olan, "kronla" işləyən iki dinamikli səsgücləndirici düzəltdim. Diplomatu açırdın qoşurdun hər hansı bir musiqi alətinə, daha doğrusu, mən onu gitara üçün nəzərdə tutmuşdum, çünki özüm də gitara çalırdım. Amma elə çalırdım ki, xoş halına eşitməyənlər.

Rəmişə qulaq asmaq üçün Laçın Turşusuna getməyə dəyərdi.

Balaca qardaşımı göndərdim, gedib diplomat çantamı gətirdi, oturduq Əhməd həkimin maşınına, üz tutduq Laçına.

Ardı qalsın.

'İzimi, sözümü qoyub gedirəm': Namiq Hacıheydəli dühası

"Dünya bir pəncərədir, hər gələn baxar gedər"...Bu sözlərin dərin və düşündürücü mənası var əslində. Həmin "pəncərədən" hamı baxır və gedir, amma, necə baxır, necə gedir? Necə baxmağından asılı olmayaraq əsl insan özündən sonrakı nəsillərin baxması üçün bir iz, görüb götürməsi üçün yaxşı əməllər, təmiz ad-san qoyub gedir. Doğrudur, bu hər adama da qismət olmur...

Hər kəs bu yolu bir cür addımlayır, fərqli ömür sürür... Kimi, ilahinin verdiyi ömür payını özünə, ailəsinə, yaxınlarına həsr edir... Kimi də el-oba, vətən, xalq üçün yaşayır...Bax, əsl insanın özəlliyi də elə budur...

El-oba dərdi çəkənlərdən, xalq üçün, millət üçün yaşayanlardan, vətən üçün yananlardan biri oldu Namiq Hacıheydəli...

Bu sözləri yazmaq mənəncün nə qədər ağır olsa da təəssüf ki, ilahinin yazdığı yazını pozmaq olmur. Azərbaycan xalqı bir vətənsəvər oğlunu, şairini, yazarını, ləyaqətli, şərəfli vətəndaşını itirdi. Bu itgi sözə, ədəbiyyata, şeirə dəyər verən insanları, dostlarını, yaxınlarını, qohumlarını, əzizlərini çox sarsıtdı çox...Namiq Hacıheydəli çağdaş ədəbiyyatımızın carçısıydı deyərdim. Yazdığı şeirlərində, yazılarında vətəni, torpağı sevməyi, soyuna, kökünə, milli kimliyinə bağlı olmağı aşılayırdı insanlara. Mümkün deyil ki, onun şeirlərində insan düşünməsin...

*Dərd-kədərsə alsada dörd bir yanımı,
Təslim etmədim şəərə canımı,
Vermədim yellərə birəcə anımı,
İzimi, sözümü qoyub gedirəm...*

Bu şeiri yazarkən sanki bu dünyadan erkən köçəcəyi ürəyinə damıbmış. Yaşadığı qısa ömrünün birəcə anını belə boş keçirmədi, özünü demişken yellərə vermədi...

Gecə-gündüz yorulmadan, usanmadan tarixi araşdırmalar apardı, sözü ilə, yazıları ilə, şeirləri ilə qəlblərə yol tapdı, insanların sevgisini qazandı...

Namiq Hacıheydəli qədim türk soylarından olan Kolanı tayfasındandır. Zamanla kolanılar Azərbaycanda çox geniş ərazilərə yayılmışlar. Belə köçlərdən biri də Salyan rayonunun inzibati ərazisində yerləşir. Namiq Hacıheydəli 8 sentyabr 1975-ci ildə Salyan rayonunun 2-ci Varlı kəndində dünyaya göz açır. Azərbaycan Pedaqoji Universitetinin filologiya fakültəsini bitirir. Daxilində olan zəngin söz xəzinəsi, vətən, torpaq sevgisi onu şeiriyyata yönəltdir.

Şairlik bir başqa aləmdir, sonu görünməyən ümmandır. Namiqin içində olan həyat eşqini, vətən, torpaq sevgisini, daxili, xaricini yalnız şair ruhu canlandırma bilərdi. Əgər insanda şairlik ruhu varsa təbiəti, insanları, həyatı ondan yaxşı heç kim dərk edib qələmə ala bilməz...

Namiq Hacıheydəli ixtisasca filoloq olsa da bir çox dövlət qurumlarında məsul vəzifələrdə çalışır. İctimai xadim kimi bir çox dövlət tədbirlərinin, konfransların iştirakçısı olur. İşinin çoxluğu, ağırlığı, yorğunluğu onu yaradıcılıqdan ayırmır. Namiqin çox zəngin bir yaradıcılıqla yanaşı araşdırmaları ədəbi, bədii, publisistik, marifləndirici yazıları oxucular tərəfindən rəğbətə qarşılınır. Türk xalqlarının tarixindən, mədəniyyətindən, adət-ənənəsindən, görkəmli şəxsiyyətlərinin həyat və yaradıcılığından ətraflı yazır...Namiq qədim türk boylarından olan Kolanıların tarixi, mədəniyyəti, etnoqrafiyası, onların ümumtürk tarixindəki yeri və rolu haqqında əhatəli şəkildə araşdırmalar apararaq kitab şəkildə dərc etdirir...

Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin Məsləhət Şurasının üzvü, Azərbaycan Ya-

zıcılar Birliyinin üzvi, Yazıçılar Birliyinin Muğan bölməsinin yaradıcısı və ilk sədri olur. "Ey türk doğulan", "Səni tapan itirməz", "Söz sənindir", "Dağ Kolanı dastanı", "Yaralı Azərbaycan", "Sözüm sənədi Tanrım", "Muğanın səsi" kimi kitabların müəllifidir.

Namiq Hacıheydəli soy-kökünə bağlı insan olur. O, özünə böyük bir missiya götürərək Azərbaycanda yaşayan Kolanı ellərilə tanış olmaq, onları tanımaq, bir araya cəm etmək üçün YouTube'də "Kolanı TV" kanalı açır. Kolanıların yaşadığı yerləri gəzərkə verilmiş hazırlayır və yayımlayır. İlk olaraq Salyan, Siyazan, Qobustan kolanı ilə görüşür, yaşadığı yerləri, tarixi abidələri çəkir, yaşlı insanlardan keçmiş adətləri, bu yerləyə köçmə tarixlərini araşdırırdı...

Bundan sonra Azərbaycanda yaşayan digər türk tayfalarını, etnosları da tanımaq istəyirdi, amma amansız ölüm bütün arzularını, ideyalarını yarımçıq qoydu...

*Tanrıya düz oldum, sevgimə sadiq,
Yaşadım ömrümü, yaşımə layiq,
Deməyin dünyadan tez getdi Namiq,
Dünyadan, insandan doyuub gedirəm.*

Sən, bu qısa ömrünü layiqli yaşadın, şərəfli ömür sürdün, vətənə sevgin, insanlara sayqın azalmadı..."Dünya pəncərə"sindən məğrur, alnı açıq, üzü ağ baxdın... özünəməxsus, silinməyəcək bir iz qoydun bu həyatda, hamıya örnək olacaqdı insan oldun... Bu dünyadan, insanlardan doyuub getsən də, biz səndən doymadıq, əziz dost!...Səndən öyrənəsi, götürəsi çox şeylər vardı hələ...gedişlə bizi məhrum elədin elmindən, düşüncələrimdən...Hər dəfə şeirlərin, kitabların, yazıların oxunduqca, çəkdiyən verilmiş izləndikcə sən də xatırlanacaq, qəlblərdə yaşayacaqsa...

*Şər işləri nə danmadız,
Nə pislikdən usanmadız.
Yaşadım, mənə yanmadız,
Ölüb yandırıcam sizi...*

Doğrudanda ölümünlə yandırdın bizləri...heç yaxşı iş görmədin...

Əslində Namiq Hacıheydəli yaradıcılığı, dühasını, insanlığını bir yazı ilə tanımaq qeyri mümkündür, o ucsuz-bucaqsız bir dərya idi, oxunduqca oxunurdu, ürəyi yurd eşqilə, vətən sevgisilə döyünürdü, olduqca kamil insandı, əsl söz sərkerəsi idi. ..Haqqında kitab yazılmalı, sənədli film çəkilməlidir ki, onu yaxından tanışlıqlar...Məndə tanımayanlar üçün yazdım... səni andım, səni xatırladım. Xatirən mənəncün hər zaman əzizdir, yoxlduğuna hələ də inanmağım gəlir...baxdığım hər yerdə gözüm səni axtarır: "Ruhunun dolaşdığı yerləyə salamlar olsun"...

Allah sənə rəhmət eləsin, böyük KOLANII!

Tariximizin tarixini bilmək böyük xoşbəxtlikdir. Maddi mədəniyyət abidələri tariximizin səhifələridir. Bu səhifələr vərəqləndikcə ulu babalarımızın keçdiyi böyük həyat yolu gözələrimiz qarşısında canlanır. Tarixi abidələri öyrəndikcə yaddaşlarımız daha da güclənir, möhkəmlənir vətənin hər qarış torpağına olan məhəbbətimiz daha da artır. Bu abidələr vasitəsilə babalarımızın yaşayışını, təsərrüfat həyatını və mədəniyyətini öyrənmək olur. Hər il respublikamızın müxtəlif guşələrində arxeoloji ekspedisyalar tarixi keçmişimizin unudulmuş və torpaq altında gizlənmiş abidələrini kəşf edirlər.

Tarixi abidələrin qədimliyinə və çoxluğuna görə Azərbaycanda Qazax rayonu xüsusi yer tutur və abidə zənginliyi baxımından Qazax ərazisi müqayisə edilməzdir. Qazaxın qədim keçmişinə yol salan körpülər tarixi mədəniyyətimizin bir hissəsini təşkil edir. Rayonda bir çox sayda qədim memarlıq nümunəsi və maraqlı görünüşə malik olan kör-

və Kazım körpüsünü göstərmək olar. Bu körpülər qoruğun ərazisinə daxildir və dövlət qeydiyyatına götürülmüşdür.

Haqverdinin ağa körpüsü 1910-cu ildə Daş Salahlı kəndində Qarasuyun üzərində əhalinin istifadəsi üçün xeyriyyə məqsədilə tikilmişdir. Əhali yaylağa köç edərkən bu körpü-dən istifadə edirmiş. Körpü yerli əhəmiyyətli arxeoloji abidədir. XIX əsrə aid edilən bu körpü bir tağlıdır. Tikintisində Avey dağının daşlarından və əhəngdən istifadə edilmişdir.

Qədir körpüsü yerli əhəmiyyətli arxeoloji abidədir. Daş Salahlı kəndində qarasu çayının üzərindədir. XIX əsrin sonuna aid edilir. Körpü Daş Salahlı kəndində ermənilərlə həmsərhəddədir. Bir tağlıdır. İnşasında yerli tikinti materiallarından istifadə edilmişdir.

Qatır körpüsü yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsidir. Məzəm kəndindən 200 metr şimalda yerləşir. Əsil adı Nəsbil xoxa körpüsüdür. Yuxarı Əskiparada olan Qatır körpüsünə oxşarlığına görə Qatır körpüsü də deyilir. Azərbaycanın memarlıq sənətinin bir nümu-

Keçmişimizə yol salan körpülər

nesi olan bu körpülərin bir qismi də ermənilər tərəfindən darmadağın edilərək məhv edilmişdir. Buna misal olaraq qoruğumuzun Yuxarı Əskipara filialının ərazisinə daxil olan Qatır körpüsü, Qızıl Hacı körpüsü, Qulucanlı körpüsü və Kazım körpüsünü göstərmək olar. Bu körpülər də ermənilər tərəfindən dağıdılarak məhv edilmişdir.

Əskipara kəndində olan Qatır körpüsü XII-XIII əsərə aiddir. Yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsidir. Yuxarı Əskipara kəndinin ərazisində, kəndin mərkəzindən 1 km qərbdə yerləşir. Çoğaz çayının üzərindədir. Uzunluğu təxminən 12 m, mərkəzi hissəsinin eni 2,5 m-dir. Körpü bir tağlı olaraq qaya daşlarından inşa olunmuşdur. Aşırımın ümumi görkəmi yarımçevrə şəkillidir. Onun keçid hissəsinin üst hissəsi torpaqdan olub, tikinti materialı çal daşdan və əhəngdəndir. (Hal-hazırda işğal altındadır).

Qızıl Hacı körpüsü yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsi olub Yuxarı Əskipara və Aşağı Əskipara kəndinin arasındadır bir tağlıdır. (Hal-hazırda işğal altındadır).

Qulucanlı körpüsü yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsidir. Körpü Yuxarı Əskipara kəndində Qazaçı dağının etəyində Qulucanlı adlanan ərazidə yerləşir. Çoxda böyük olmayan körpü dairəvi formadadır. Körpü əhəng qum qarışığı ilə hörülüb. Körpünün uzunluğu 3-4 metr dərinin içindən hündürlüyü 3.5 metrdir. Bir hissəsi dağıntıya məruz qalsada təxminən 1.5-2 metr hissəsi salamat qalmışdır. Yuxarı Əskipara kəndi işğal olunana qədər kənd əhalisi bu körpü-dən istifadə edirdi. Körpünün əhəng qarışığı ilə hörülmüş divar hissəsindən saxsı boru vasitəsi ilə daim bulaq suyu axır.

Deylənlərə görə Qulucanlı körpüsü Xalxal şəhərinə gedən karvan yolunun üzərində tikilmişdir. Tikinti materialı çal daşlardan ibarət olub və körpü bir tağlıdır. (Hal-hazırda işğal altındadır).

Kazım körpüsü yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsidir və Yuxarı Əskipara kəndində kiçik dağ çayının üzərindədir. Onun uzunluğu 3,4 metr mərkəzi hissəsinin eni 5,8 metr ümumi hündürlüyü isə 5 metr təşkil edir. Körpü bir aşırımlıdır. Aşırımın ümumi görkəmi yarımçevrə şəklindədir. Körpünün özülünü qayadan çapılmış daşlar təşkil etdiyi halda üst hissəsi kərpicdən hörülmüşdür. Keçid hissəsinin üst örtüyü torpaqdandır. (Hal-hazırda işğal altındadır).

Bu abidələr tarixi keçmiş güzgüsü, gələcəyini isə elmi mənbəyidir. Hər bir Azərbaycan vətəndaşı öz gələcəyini düşünürsə keçmişini qorumalı olduğu tarixini lazımınca dərk etməli, öz tarixi keçmişinə sahib durmalıdır. Məqsədimiz tarix və mədəniyyət abidələrinə olan xalq məhəbbətini daha da gücləndirmək, onları bütün bəşəriyyətin mənəvi sərəvəti kimi qoruyub saxlamaqdır.

Gülmirə Baxşiyeva,
"Avey"Dövlət Tarix-Mədəniyyət qoruğunun elmi işçisi

Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi

№ 22 (2396) 21 iyun 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Kim nə deyir desin, söz, mətbuat, fikir prüalizmi və düşüncə azadlığı olmayan yerdə insanlar rahat nəfəs ala bilməzlər. Ən azından ona görə ki, əgər bu dediyimiz elementlər olmasa, o cəmiyyətin mizan-tərəzisi, haqq-ədaləti pozulur və həmin cəmiyyətdə yaşayan insanlar özlərini rahat hiss eləmir, sanki quruya çıxarılmış balıq kimi çabalayır. Başqa sözlə demiş olsaq, həmin adamların həyatı qarənliyə, zülmətə bürünür...

Heç də bütün ölkələrdə söz, mətbuat azadlığı birdən-birə yaranmayıb. Onun üçün

dındır ki, sosialist rejiminin öz sərt qanunları və qaydaları var idi. Xüsusən də ideoloji sahədə Mərkəzi Komitədə katiblik və şöbə fəaliyyət göstərirdi. Həmin katiblik və şöbə də SSRİ-nin tərkibində olan bütün respublikaların ideoloji işinə nəzarət edirdi. Yeni onların razılığı olmadan və möhürü vurulmadan hansısa televiziya verilişi, qəzet məqaləsi işıq üzünə görə bilməzdi. Əgər bir balaca demokratik işartı vardsa və bu mətbuatda görünürdüsə, heç şübhəsiz həmin məsələlərdə Mərkəzi Komitənin "barmaq"ı hiss olunurdu. Bir sözlə, sovet

Düşüncə azadlığı insana yeni nəfəs verir

insanlar ilk növbədə demokratik, hüquqi və sivil cəmiyyət qurublar. Bu cəmiyyəti qurmaq isə elə də asan olmayıb. Yeni, demokratik quruluşa keçmək üçün hər hansı bir ölkə vətəndaşları çox böyük bir mücadilə və mübarizə aparırlar. Təbii ki, bu mücadilə və

rejimində heç vaxt azad mətbuat, düşüncə sərbəstliyi, fikir prüalizmi ola bilməzdi. Belə ki, bütün mətbuat orqanları ya Sov.İKP-nin, ya da Komsomolun orqanı idi. Dediyimiz kimi, mətbuata da nəzarət məhz həmin qurumlar edirdi. Azərbaycan müstəqillik

Ən böyük çətinliyimiz isə torpaqlarımızın 20 faizinin, daha doğrusu, Qarabağın erməni işğalçıları və eləcə də onların havadarları tərəfindən elə keçirilməsi idi. Belə bir mürəkkəb durumda Ümummilli Lider Heydər Əliyev çox müdrik və uzaqqören siyasi gedişlərlə müstəqilliyimizi qorumaqla yanaşı, söz və mətbuat azadlığına da şərait yaratdı. Əgər əvvəllər ölkəmizdə 5-10 qəzet və bir televiziya kanalı fəaliyyət göstərirdisə, Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndən bir müddət sonra yüzlərlə qəzet, saytlar və özəl televiziya fəaliyyətə başladı. Söz və mətbuat azadlığını təmin etmək üçün ilk növbədə ölkəmizdə birmənalı olaraq senzura ləğv edildi. Senzuranın ləğv edilməsi ilə Azərbaycanda söz, mətbuat və fikir azadlığına yeni bir nəfəs verildi. Artıq cəmiyyətdə və mətbuatda insanlar öz düşüncələrini və fərqli fikirlərini rahat şəkildə ifadə etməyə başladılar. Heç şübhəsiz, belə bir sağlam mühitin yaranması cəmiyyətin daha da durulmasına, saflaşmasına xidmət edirdi. Onu da qeyd edək ki, ölkədə yaranmış yeni ab-hava hər bir Azərbaycan vətəndaşında nikbin ovqat yaradır, dövlətə və hökumətə qarşı xoş hisslər oyadırdı. Bir fikri də deyək ki, həmin dövrdə ölkəmizə xarici məmləkətlərdən çoxlu sayda tanınmış şəxslər, siyasətçilər və qeyri-hökumət təşkilatlarının əməkdaşları olan insanlar gəlirdilər. Onlar ölkəmizə ayaq basan kimi ilk növbədə

söz, mətbuat, fikir azadlığı ilə maraqlanırdılar. Bu o demək deyildi ki, xaricdən gələn o əcnəbilər bizi çox istəyib, həmin məsələlərlə maraqlanırdılar. Bu o demək idi ki, onlar bəzən bulanıq suda balıq axtarırdı, yüz bəhanə gətirərək, ölkəmiz haqqında Avropada mənfi fikirlər səsləndirməyə can atırdılar. Ancaq realiaqlar və həqiqətlər bizim ölkəmizi xoşlamayan o adamların şər-böhtan deməsinə imkan vermirdi. Düzdür, onların arasında beynəlxalq aləmdə və Avropada ölkəmizdə gedən demokratik prosesləri, söz və mətbuat azadlığını tərifiylənlər də var idi. Bayağ dediyimiz kimi şər-böhtan deyənlər də az deyildi.

Bu gün Avropa dövlətləri söz və mətbuat azadlığından danışırlar. Amma Almaniyada keçirilən beynəlxalq tədbirə dəvət olunmuş, AzərTAC-ın əməkdaşını Fransanın şər-böhtanı ilə ora buraxmaq istəmiridilər. Görün, demokratik dəyərlərdən danışan, söz və mətbuat azadlığından dem vururan Avropada nələr baş verir? Azərbaycan səfirliyinin və digər mötəbər qurumların işə qarışması nəticəsində axır ki, AzərTAC-ın müxbiri həmin beynəlxalq tədbirə buraxılıb.

Prezident İlham Əliyev də 20 illik fəaliyyəti dövründə Azərbaycan mətbuatına həmişə sevgi ilə yanaşıb. Dəfə

lərlə cənab Prezident çıxışlarında qeyd edib ki, mən mətbuatın dostuyam və dostluqda da çox sədaqətliyəm. Prezident İlham Əliyev dedi bu fikirləri öz əməli işiylə təsdiq edib. Yeni onun hakimiyyət dövründə jurnalistlər üçün iki bina tikilib, 600-dən çox jurnalist yeni mənzillə təmin edilib. Dünyanın heç bir yerində mətbuata, söz azadlığına belə dəyər verilməyib. Özü də həmin binada mənzil alanların xeylisi müxalif düşüncəli və müxalifət mətbuatının yazarlarıdır. İlham Əliyev mətbuata bu qayğı ilə də kifayətlənməyib. Belə ki, ildə iki dəfə 20-dən çox mətbuata dövlət dəstəyi olur. Əgər həmin maliyyə köməklisi edilməsə, bütün çap mətbuatı öz nəşrini dayandırır.

Heç şübhəsiz, mətbuat da həmişə Prezident İlham Əliyevi özünə yaxın dost bilib və cənab Prezidenti "Mətbuatın dostu" mükafatı ilə dəyərləndirilib. Ölkəmizdə gedən azad, demokratik proseslər onu göstərir ki, Azərbaycanda bundan sonra da söz, mətbuat, fikri prüalizmi və düşüncə sərbəstliyinə böyük diqqət yetiriləcək, cəmiyyətdə sağlam mühitin və sağlam düşüncənin yaradılması üçün nə lazımdırsa olunacaq!

EMİL FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

mübarizədə cəmiyyəti dəyişmək istəyən qüvvələr böyük qurbanlar verib, hətta həbsxanalara düşüblər. Amma bu mücadilə və mübarizə onları demokratik, azad və müstəqil dövlətə qovuşdurub.

Azərbaycanda da söz, mətbuat azadlığının, fikir prüalizminin və düşüncə sərbəstliyinin yaranması heç də asanlıqla başa gəlməyib. Heç kime sirr deyil ki, Azərbaycan Respublikası 70 il SSRİ-nin tərkibində olub və məmləkətimiz Moskvadan idarə edilib. Ay-

dövrünə qədəm qoyduqdan sonra demək olar ki, ölkəmizdə zaman-zaman söz, mətbuat, fikir azadlığına və düşüncə sərbəstliyinə şərait yaradıldı. Xüsusən də, Ulu Öndər Heydər Əliyev 1993-cü ildə xalqın dəvətilə hakimiyyətə gələndən sonra Azərbaycanda mətbuatın, azad sözün və sərbəst düşüncənin inkişafı üçün "yaşıl işıq" yandırıldı. Heç şübhəsiz, ölkədə birdən-birə hər şeyi həll etmək mümkün deyil. Çünki Azərbaycanın çox böyük siyasi, iqtisadi və sosial problemləri var idi.

